

2025. DECEMBER - 2026. JANUÁR

A fiatal tehetségek lapja

due tálhózó

XXVII. évfolyam 9. - XXVIII. évfolyam 1. szám

Válogatás a legjobb diáklapokból

ELEKTROMOS
ROLLEREN IS
BIZTONSÁGOSAN

SORS VAGY
SZABAD AKARAT?

ÜNNEPEK
MÁSHOL

INGYEN
JÁTÉKOK
PÉNZÉRT

MAGYAR FILMEK
KARÁCSONYRA

MÁRKUS LUCA

SEMMILYEN VETÉLKEDŐBE VAGY REALITY MŰSORBA NEM MENNE EL

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

VIRTUÁLIS KÉPZÉSI KÖZPONTOK

- » Agrár és Élelmiszertudományi Képzések Központ (MATE AGRI-FOOD)
- » Gazdasági és Társadalomtudományi Képzések Központ (MATE ECONOMY)
- » Környezettudományi és Természetvédelmi Képzések Központ (MATE ENVI-NAT)
- » Műszaki és Informatikai Képzések Központ (MATE TECH-INFO)
- » Művészeti és Művészetközvetítési Képzések Központ (MATE ART)
- » Pedagógus és Bölcsészettudomány Képzések Központ (MATE PEDAGOGY)

NYÍLT NAPOK

Budai Campus

2026. január 22. (csütörtök)

Georgikon Campus, Keszthely

2026. január 23. (péntek)

2026. január 23. (péntek)

Kaposvári Campus

2026. január 17. (szombat)

2026. február 7. (szombat)

Károly Róbert Campus, Gyöngyös

2026. január 14. (szerda)

2026. január 24. (szombat)

2026. február 7. (szombat)

Szent István Campus, Gödöllő

2026. január 15. (csütörtök)

Szarvasi Képzési Hely

2026. január 13. (kedd)

NOVEMBER 31.

VELEK DOMONKOS, FŐSZERKESZTŐ

Korábban mindig azt éreztem, mintha a december nem is egy normál hónap lenne, hanem valami prémium jutalomjáték, amit gyerekként kapok az egész éves munkámért. Nem is igazán a szüleimtől, hanem alanyi jogon, érdektelenül, azt hiszem, hogy a gondviseléstől – bizony, az élet ilyen, 11 hónap kemény hajtás, aztán filmszerű befejezés. Mint a focijétek végén a meccs, vagy az infó órák utolsó három és fél percében a Call of Duty LAN-party negyedik osztályban.

Mintha a karácsonynak lett volna valami gravitációs ereje: nem csak Szentestén, hanem csak úgy, két-három naponta történt valami ilyenkor, ami miatt izgatottnak

lehetett lenni. Aztán persze mostanra felismertem, hogy egyrészt nem szabad hagyni, hogy csak a decemberrel kapcsolatban érezze ezt az ember, másrészt pedig egy gyerekkori illúzió az egész. Jézuska és Mikulás több mint gyanús mostanra, hogy nem léteznek, a kamaszkorban áhított szilveszteri bulik se alakulnak annyira legendásan varázslatossá, mint amilyenre hivatottak vagyunk. Néha már fel sem tűnik, hogy december van, mintha november 31-el, 32-vel, 33-mal folytatódna a naptár... De végső soron ez csak annyit jelent, hogy nem érdemes a csodákra várni, az életben tényleg csak az jön össze, amiért megdolgozik az ember, az viszont sokkal-sokkal jobban is esik. Ennek a dilemmája az élet számos választójánál felsejlik, és mindig van hova relativizálni, de érdemes megkérdezni egy – legalább távolról – sikeresnek tűnő embert, hogy minek köszönheti az eredményeit. Ha nem a sok munkát fogja mondani, akkor... felmondok most egyből.

Fotó: Kriza Márton

A munka persze akkor jó, ha játék is, vagy legalább tanulhat belőle az ember – a DUE Tallózó szerkesztőségünk számára épp ilyen. És ki tudja, valamelyikünk lehet, hogy mégis a Téaló. Csak titkolja.

Kellemes ünnepeket nektek!

TÖBB MINT ALÁÍRÁS

Gigler Miklós

Mióta vagy DUE-tag?

Egy Mária Rádiós ismerősömön keresztül hallottam a DUE-ről, és jutottam el az ideji nyári médiatáborba, jöllehet a kilenc napból csak ötöt tudtam ott lenni.

Mit csinálsz a DUE-ban?

Elsősorban a rádiózás, azon belül is a beszélés mozgatja meg leginkább a fantáziámat, ezért is kerültem a táborban a rádiós csoportba. Emellett írni is nagyon szeretek, ezért a DUE Tallózó szerkesztőségének is a tagja vagyok nyár óta. Eddig egy cikket írtam, és egybe besegítettem, de garantáltan nem ez lesz az utolsó.

Hol tanulsz?

Egyelőre a középiskolás éveimet járom. A Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium 11. évfolyamos tanulója vagyok.

Mi a legmeghatározóbb élményed a DUE-val kapcsolatban?

A DUE-s karrierem gyerekcipőben

jár még, de a táborból már most számos jó emlékekkel rendelkezem. Talán az éjjelig tartó rádiós munkálatok maradtak meg a legjobban szép emlékeként.

Mivel foglalkozol a DUE Tallózó mellett?

Elég sokféle területen mozogok az életben, igyekszem minél inkább kibontakozni. Természetesen szeretek beszélni, főleg sok ember előtt, mindig, amikor valamilyen formában akad rá lehetőség, élek vele. Emellett szeretek focizni, utazni, sakkozni, graffitizni és érdekel a filozófia és a politika is.

Egy trükk, amivel boldoggá lehet tenni?

Egy focimeccsjeggyel vagy egy mezzel nálam nehéz mellélőni. Viszont nem kell nagy dolog, egy kedves szótól is boldogabb leszek.

Mit csináltál mostanában?

Most például Dél-Koreába tartok egy rendezvényre. A hétköznapokban

pedig igyekszem komolyan venni a tanulást, és sok tanulmányi versenyen veszek részt, néha-néha sikereket is elérve.

Hogy képezed el magadat öt év múlva?

Talán pár évvel később éppen az M4 Sporton fogom köszönteni a nézőket a 2030-as foci VB Magyarország-Brazília meccsén. Persze ez utópisztikusan hangzik, de én nagyon szeretném.

IMPRESSZUM • DUE Tallózó – Válogatás az ország diáklapjaiból

A DUE Médiahálózat és a DUE Médiaügynökség havilapja • 2025. december, XXVII. évfolyam 9. - 2026. január, XXVIII. évfolyam 1. szám • Lapmenedzser: Zala Orsolya • Főszerkesztő: Velek Domonkos • Rovatvezetők: Kultúra – Hacsék Anikó, Zoom – Szalai Maja Anna, Más.világ: Oláh Szabolcs • Decembri szerzőink: Deutsch Levente, Gigler Miklós, Györi János Sándor, Hacsék Anikó, Horváth Natália, Kövecses Sára, Reisinger Márk, Velek Domonkos • Kiadja a DUE Produceri Iroda Kft. és a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete • Levelezési cím: 1583 Budapest, Pf. 14. • Telefon/fax: +36 1 222 8213 • Hirdetésfelvétel: DUE Médiaügynökség, 1148 Budapest, Őrs vezér tere 11. • Tel.: +36 1 220 5844 • E-mail: due@due.hu • Honlap: www.due.hu • A DUE Tallózó olvasható az interneten is: www.duetallozo.hu

Nyomdai előkészítés: ArtGrafik.eu – Szabó Csaba • Nyomda: Pauker Nyomda • Nyilvántartási szám: 3.4.1/891/1999 • ISSN 1585-5201 • Megjelenik évente nyolcszor. • A lapot a DUE Médiaügynökség terjeszti ingyenesen a DUE Rádió Országos Iskolarádió Hálózatának 350 iskolájában, és további 500 oktatási intézményben. • A DUE Médiahálózatához a diáklapot beküldő szerkesztőségek automatikusan hozzájárulnak az utánköléshez, a cikkek rövidítéséhez, stílizálásához. • Az iskolaujságokból átvett publikációk tartalmáért a DUE Tallózó nem vállal felelősséget.

MATESZ
print-audit
Kiadványunk példányszámát
a Matesz hitelesíti
auditált adatok, hiteles média
<http://www.matesz.hu>

KI DÖNT HELYETTÜNK?

SZABAD AKARAT, SORS ÉS AZ ÉLET NAGY TRÜKKJE

Sokszor úgy érezzük, hogy szabadon választunk: mi döntjük el, mit tanulunk, kivel barátkozunk, merre indulunk tovább. Máskor viszont mintha láthatatlan erők taszigálnának minket, véletlenek, szabályok, körülmények, vagy akár egy „nagy terv”, amelyet nem mi írtunk. A szabad akarat és a sors kérdése régóta foglalkoztatja az embereket: filozófusokat, tudósokat és persze a hétköznapi diákokat is, akik próbálják kitalálni, mennyit irányíthatnak az életükből, és mennyire sodorja őket az áramlat. A vita ma is él: egyesek szerint szabadok vagyunk, mások szerint inkább csak úgy éljük meg, mintha azok lennénk. De vajon mi áll közelebb az igazsághoz, és mit kezdünk ezzel a saját életünkben?

KÖVECSES SÁRA

Érdekes módon egy friss kutatásban (Free Will Inventory – Wisniewski és munkatársai, PLOS One) azt állítják, hogy az emberek többsége hisz abban, hogy van szabad akaratunk. De ugyanebben a vizsgálatban sok résztvevő azt is elismerte, hogy bizonyos dolgok mintha eleve el lennének rendezve. Mintha egyszerre hinnénk a saját döntéseinkben és abban is, hogy van valami nagyobb erő, ami időnként belepiszkál az életünkbe. Ezt a filozófia determinizmusnak, előre elrendeltetésnek nevezi.

A kutatók még egy érdekes jelenséget tártak fel: sok ember úgy gondolja, hogy az „elme” vagy a „lélek” valahogy külön működik a testtől. Ez a gondolat jól megmagyarázza, miért érezzük úgy, hogy lehet szabad akaratunk egy olyan világban, ahol közben rengeteg minden előre meghatározottnak tűnik.

Mit mondanak a filozófusok?

A filozófusok között sincs egyetértés, sőt szinte „mindenki” másképp gondolkodik. Egy 2020-as PhilPapers kutatás ennek a

megoszlását vizsgálta. Abban azt állítják, legtöbbször a kompatibilista nézetet képviselik: vagyis szerintük létezhet szabad akarat még akkor is, ha a világ tele van törvényszerűségekkel. Erről 59%-uk vélekedik így.

Egy kisebb csoportot, 14%-ot a libertariánus filozófusok tesznek ki: igenis van valódi, mélyen emberi értelemben vett szabadság. A döntéseink nem csak előzményekből következnek, képesek vagyunk „másképp” dönteni, mint amit bárki előre megjósolhatna.

És természetesen vannak, akik szerint a szabad akarat csak illúzió, és az agyunk csupán azt érzi, hogy dönt, miközben valójában minden következmény. Ez csupán az emberek 12%-a vallja így. A filozófusok sokszínűsége azért jó hír: azt mutatja, hogy a kérdésnek nem egyetlen helyes, vagy annak vélt válasza van. Ez a téma azért él tovább évezredek óta, mert nincs rá egyszerű megoldás.

Mit mond a modern tudomány?

A tudósok sem akarják elvenni tőlünk a filozófiai élményt, de azért akad pár izgalmas ered-

mény. Például több kutató, köztük Molnár Márk (MTAK Repository), azt írja, hogy az agyunk néha már „készülődik” egy döntésre, mielőtt mi tudatosan meghoznánk.

Ez nem azt jelenti, hogy nincs szabad akaratunk, inkább azt, hogy a döntéseink nem egy pillanat művei: sok háttér folyamat épül össze, mire eljutunk oda, hogy „ezt akarom csinálni”. A döntéseink így inkább egy hosszú belső folyamat finom lezárásai, mintsem hirtelen ötletek. Egy másik kutatás (OUP Academic) például azt találta, hogy az, mennyire hiszünk a szabad akaratban, hatással le-

het arra is, hogyan ítélünk meg másokat. Tehát a szabad akarat kérdése nemcsak filozófiai játék, a mindennapi életünkre is hatással van.

A nagy kérdés: mi irányít valójában?

Talán kicsit a sors, kicsit mi. Bizonyos dolgokat nem választhatunk meg: a családjunkat, a környezetet, amelybe beleszületünk, vagy azt, hogy milyen helyzetek találhatnak meg minket. De abban már sokkal több szabadságunk van, hogyan reagálunk ezekre.

Van, amit a körülmények írnak, és van, amit mi adunk hozzá.

Olyan ez, mint egy könyv: a fejezetcímeket nem mindig mi választjuk, de a lapokat megtehetjük a saját mondatainkkal.

Mi a valódi szabadság?

Talán nem az, hogy bármit megtehetünk, hanem hogy képesek vagyunk alakítani azt, ami történik velünk. A sors esetenként közbeszólhat, de mi döntjük el, hogyan tovább. A szabadság így nem végtelen lehetőségről szól, hanem arról, hogy nem vagyunk tehetetlen szereplők a saját történetünkben. És ez talán épp elég ahhoz, hogy értelmet adjunk az életünknek.

VÁLOGATÁS AZ ORSZÁG LEGJOBB DIÁKLAPJAIBÓL

Ünnepek máshol, máshogyan

A Mikulás majdnem minden országban létezik, de nem mindenki ünnepel úgy, mint mi, karácsonyfával, jászollal, Jézuskával és ajándékokkal. Mit is jelent a karácsony Braziliától Japánig másoknak?

VOGEL DÓRI, GT TIMES, BME, BUDAPEST

Dél-Amerikában a karácsony egy nagyon fontos ünnep. Mindent színes, világító füzérekkel díszítenek: üzleteket, házakat, mangófaakat vagy éppen a pálmát a kertben. Hogy vásárlásra buzdítsák az embereket, különböző kedvezményekkel kedveskednek nekik. Karácsony idején például az autók ingyen parkolhatnak bárhol. Mikulás helyett Noél Papa hozza az ajándékokat Szentestén. Persze kicsit lengébben öltözve, ugyanis Braziliában ekkor kezdődik a legmelegebb nyár. Noél nem rénszarvas húzta szánnaal közlekedik, hanem trambulín segítségével vagy létrán keresztül juttatja a házba az ajándékokat.

Hollandiában már Mikulás napján megtörténik a nagy ajándékozás. A gyerekek otthon, az ajtó előtt találják a meglepetéseket. Ezzel a szokással Hollandia az egyetlen keresztény ország, ahol a család szempontjából ez a nap fontosabb, mint a Szenteste. Sinter Klass a Téalópó holland neve, és ő sem az erdőből vagy az égből érkezik, hanem hajóval egyenesen Spanyolországból. A hagyomány hátterében az áll, hogy Szent Miklós a tengerészek védőszentje is, így Sinter Klass behajózását még a tévé is közvetíti.

December 5-én a román gyerekek is megkapják az első, kisebb ajándékokat a Téalópótól. Az igazi csomagokat azonban csak december 25-én reggel bonthatják ki, a közös családi reggelin. Ilyenkor töltött tojást és sok kalácsot esznek. Tradicionális karácsonyi süteményük a diós vagy mákos cozonac. Kell is ilyenkor a bőséges reggeli, hiszen Ádám-Éva-napján szigorúan böjtölnek **Romániában**. Egészen addig, amíg az égen az első csillagok meg nem jelennek. Ezután disznóhúst esznek és meggylikört isznak. A románoknak nagyon fontos a közös éneklés, de nem csak a templomban. Karácsonykor a gyerekek körbejárnak minden házat. Táskával a vállukon, bottal a kezükben és gyapjúsapkával a fejükön énekelnek, karácsonyi verseket szavalnak, és mindenkinek kívánnak valami jót az újévre. Cserébe pénzt és süteményt kapnak.

Amerikában mindenütt égősorok, kivilágított házak, üzletek jelzik az ünnep közeledtét. A díszítés már korán, október végén elkezdődik. Karácsony napján a gyerekek felakasztják zoknijait a kandallóra vagy egy lépcső korlátjára. Santa Claus éjjel érkezik egy hatalmas, ajándékokkal megrakott szánon, amelyet nyolc rénszarvas húz. A kéményen keresztül ereszkedik le minden házba, hogy megtömje a gyerkőcök zoknijait ajándékkal.

A belga családok már advent második vagy harmadik vasárnapján feldíszítik a karácsonyfát. A karácsonyban itt is a Mikulás a legfontosabb, akinek neve, a hollandokhoz hasonlóan, szintén Sinter Klaas, és már december 4-én körbelovagol az egész országban, hogy felkutassa a legjobb és legrosszabb gyerekeket, majd két nappal később visz-

szatér, hogy kiossza az ajándékokat. A belgák december 25-én ünnepelnek, náluk a 26-a már nem ünnepnap. **Belgiumban** karácsonyra külön ünnepi sörfajtákat is készítenek.

A japán lakosság 1,5 százaléka keresztény, így nem is nagyon ünnepelnek karácsonykor, december 24-e egy átlagos munkanap **Japánban**. Ennek ellenére egyre több Téliapó jut el a japán háztartásokba. Leginkább a fiatalabb családok ajándékozzák meg gyermekeiket, és kedveskednek nekik ünnepi vacsorával és süteménnyel. A fiatal párok Szenteste szépen felöltöznek, és vacsorázni mennek. Japánban a mi Szilveszterünk a legfontosabb ünnep. Náluk a december 31-e olyan, mint nálunk a Szenteste, ilyenkor év végi ajándékokkal kedveskednek egymásnak, este pedig minden család meglátogat egy buddhista templomot.

A karácsony eredete és jelképeinek története

A nagy jelentőséggel bíró téli ünnep minden nyelvben más és más nevet kapott. A magyar karácsony szó jelentése szláv eredetű, a szláv korcsun szóból ered, amely lépőt, átlépőt jelent. A szó jelentése utal az új esztendőbe való átlépésre.

UNIVERZOOM, NYME SEK, SZOMBATHELY

Ugyanígy az angol *Christmas* Jézus Krisztus nevére utal. Ezzel szemben a német *Weihnacht* és a holland *kertsmissie* szent éjt jelent, tehát a szavak jelentése egyházi eredetű. A francia *Noel*, az olasz *natale*, a spanyol *navidad*, valamint a walesi *nadoling* a latin *Natalis* szóból erednek, melynek jelentése születés.

A történet

Mindenki ismeri a karácsony vallási eredetét, hisz napjainkban a legelterjedtebb magyarázata az ünnepnek. Tekintsük át röviden, miről is szól.

Körülbelül kétezer évvel ezelőtt élt Izrael egyik városában, Názáretben Mária. Egyik éjjel megjelent előtte Gábrriel arkangyal és tudtára adta, hogy hamarosan gyermeke fog születni, aki Isten fia lesz. Mária megijedt, hiszen nem értette, milyen tervei vannak Istennek vele, de az angyal megnyugtatta, mondván, hogy ez így helyes, ennek így kell lennie. Máriát nemsokára feleségül vette József. Népszámlálás miatt a családnak el kellett hagynia Názáretet és a Jeruzsálemhez közeli Betlehembe mentek. Amikor megérkeztek Betlehembe, sehol sem találtak helyet, és mivel Mária érezte, hogy közeleg a szülés ideje, egy istállóba húzódtak be. Így született meg a kis Jézus, akit a jászolba fektettek.

A közeli mezőn lévő pásztorokat egy angyal értesítette Isten fiának születéséről. A pásztorok elindultak, hogy megcsoválják a kisfiút. Eközben három bölcs is útnak indult. Számukra a betlehemi csillag jelezte az Úrjézus születését, és azt a helyet, ahol megtalálhatják az újszülöttet. A pásztorok a bölcssekkel együtt rátaláltak a szent családra, térdre borultak előttük és ajándékkal halmozták el őket.

Az ünnep keletkezése

Az ünnep 325 és 335 között keletkezett Rómában. Célja az volt, hogy lezárja a Jézus Krisztussal kapcsolatos vitákat és népszerűsítse a niceai zsinat határozatát, amely szerint Jézus Isten és ember egy személyben. Az ünnep napjának kiválasztása sok problémát okozott, mivel ebben az időben számos nézet létezett Jézus születésének időpontját illetően. Egyesek szerint 20-án, mások szerint április 18-án vagy 19-én, ismét mások szerint november 25-én vagy január 6-án született Jézus. A választás mégis december 25-re esett, hogy ellensúlyozzák a „Sol invictis” (legyőzhetetlen nap) pogány ünnepét. Így bevezették a „Sol Salutisnak” (az üdvösség napjának) ünnepét. Jézus születésének ünnepe új tartalmat kapott és a húsvéti böjthöz hasonlóan, előkészületi időt csatoltak az ünnephez (advent).

Angyal

A karácsonynak számos ünnephez hasonlóan vannak jelképei. Egyike ezen jelképeknek az angyalok. Az angyalok, a Bibliában az Úr küldöttként keresik fel az embereket. A keresztény művészet az angyalokat kezdetből fogva férfiként jelenítette meg, antik római viseletben. Eleinte az angyalok nem viseltek szár-

nyakat, a IV. századtól jelennek meg a szárnyas angyalok, majd a késő reneszánsztól a szárny ismét eltűnik a vállukról.

Gyertya

A Biblia alapján a Logosznak, a Világ Fényének szimbóluma, a keresztény szimbolikában Krisztus jelképe. A gyertya a szentháromságot testesíti meg

a láng, a kanóc és a viasz egysége folytán. A magyar néphit úgy mondja, hogy a mennyországban mindenkinek van egy égő gyertyája, ameddig az lángol, addig él az ember. A gyertya végig kíséri az embert az életen.

Az öt szeretetnyelv ihlette ajándékötletek

A karácsony és a szeretet fogalma kéz a kézben jár. Az ajándékozás az, amin keresztül valamilyen formában kifejezhetjük szeretetünket, hálánkat a másik felé. Azonban a tökéletes ajándék, illetve a szeretet mindenkinek mást jelent. Mivel az ünnepek közeledtével némi fejtörést okozhat a megfelelő meglepetés kiválasztása, érdemes elgondolkozni, mi az a mód, ahogyan szereteteink kifejezik és megélik a szeretetet. Ebben nyújt segítő kezet az öt szeretetnyelv. Az öt szeretetnyelv elmélete az amerikai család- és párterapeuta Gary Chapman nevéhez fűződik. Több évtizedes praxisa alapján arra a felismerésre jutott, hogy a szeretetet ugyanúgy tanuljuk, mint az anyanyelvünket, és a szeretetközlés alapvetően ötféle kommunikációs csatornán keresztül történik: elismerő szavak, minőségi idő, ajándékozás, szívességek és a testi érintés. Ebben a cikkben olyan ajándékötleteket gyűjtöttünk össze, amelyek mindegyikét a szóban forgó elmélet inspirálta – reméljük, megtalálod köztük az tökéletes ajándékot!

KISS DÓRA, ZOLNAI JÁZMIN, JÓHÍRMONDÓ, SZEBERÉNYI GUSZTÁV ADOLF EVANGÉLIKUS GIMNÁZIUM, BÉKÉSCSABA

ELISMERŐ SZAVAK

Az elismerő szavak verbális megerősítést nyújtanak a szeretett személy számára. Az elismerés vonatkozhat az illető külsejére, személyiségére vagy valamely cselekedetére, amelyet értünk vagy másokért tett. Az alábbi ötleteket ezek a rendkívül fontos szavak ihlették.

Kedves üzenetek: Ennek az embertípusnak kifejezetten fontos, hogy érezze, a környezetében lévő emberek elismerik a teljesítményét, támogatják a terveiben. Neki elég egy őszinte köszönöm, egy dicséret azzal kapcsolatban, amit csinált, egy bók a ruhájára, és rögtön szárnyal az örömtől! Számára tökéletes ajándék, ha megerősítő mondatokat, idézeteket gyűjtesz, amelyeket apró papírosokra írva, összehajtogatva egy üvegbe téve adhatsz neki. 52 üzenetből az év minden hetére jut egy!

Versgyűjtemény: Szeretetünket vers formájában kifejezni a másik felé az egyik legszívhezszólóbb ajándék. Az illető kedvenc verseit, vagy akár az általad írt verseket összegyűjtheted egy szép füzetbe, amit szeretted bármikor fellapozhat majd.

MINŐSÉGI IDŐ

A minőségi idő azt jelenti, hogy osztatlan figyelmünkkel tiszteljük meg a másikat. Azt fejezi ki, hogy szeretünk együtt lenni. Akár rendbe tesszük a kertet, akár kirándulni megyünk egy hétvégre, azért tesszük, mert élvezzük egymás társaságát. Nézzünk pár példát arra, mit ajándékozhatunk azoknak, akiknek az együtt töltött percek jelentik a legtöbbet!

Közös élmények: Az a szeretted, akinek az elsődleges szeretetnyelve a minőségi idő, talán nehezen tud pozitívan reagálni a becsomagolt tárgyi ajándékokra, a dicsérő szavakra. Az ilyen típusú emberek számára az élmény jellegű ajándékok a legideálisabbak, ilyen például két koncertjegy, közös kirándulás/nyaralás vagy bérlet olyan hobibira, amit közösen üzhettek.

Programötletek doboza: Egy programötletekkel teli doboz ajándékozása nagyszerű lehetőség lehet arra, hogy az ajándékozott kipipáljon egy-két dolgot a bakancslistáján.

AJÁNDÉKOZÁS

Akik ezt a szeretetnyelvet beszélik, azoknak egy gondosan kiválasztott vagy elkészített ajándék az egész karácsonyukat bearanyozhatja. Számukra ez a megbecsülés és a szeretet látható jele. E három ajándékötlet garantáltan eléri ezt a hatást!

Személyre szabott ajándékok: Bármilyen, ami az ajándékozott érdeklődési köréhez köthető.

Karácsonyi visszaszámláló: Rejts el egy szép dobozba december 1-jétől 24-ig minden napra egy-egy apró, jelképes ajándékot a szeretted számára. Minél kreatívabb és személyesebb a kivitelezés, annál jobb.

SZÍVESSÉGEK

Az ajándék szó hallatán legtöbbünknek valamilyen tárgy jut eszébe legelőször. Azonban egyáltalán nincs kőbe vésvé, hogy az ajándékok csak és kizárólag tárgyak lehetnek – főleg, ha olyasvalakit szeretnénk megajándékozni, akinek a mindennapokban nagy segítséget jelentő cselekedetek jelentik a legtöbbet. Ezért is okozhatnak a szívességek szeretetnyelvét beszélők számára nagy örömet az alábbi ajándékötletek!

Szívesség-kuponok: Ehhez az ötlethez nincs szükség másra, csupán néhány papírcetlire és egy befőttesüvegre. Az ajándékozott bármikor kihúzhat egy, az adott teendő megnevezésével (pl. bevásárlás, főzés, takarítás) ellátott kupont a befőttesüvegből, a véletlenszerűen kiválasztott teendő elvégzése pedig az ajándékozó dolga.

Szívesség-túra: Egy nap, amikor olyan helyeké a főszerep, ahová az ajándékozott mindig is el szeretett volna jutni, vagy ahová már régóta visszavágyik.

TESTI ÉRINTÉS

Tagadhatatlan, hogy sok esetben egy érintés többet mond minden szónál – legfőképpen azok számára, akik a testi érintés szeretetnyelvét beszélik. Az alábbi ötletek kulcsa, hogy mind a testi érzékeléshez kötődik. Mintha nekik tervezték volna őket!

Masszázsutalvány: A masszázs nemcsak egy nagyszerű wellness-élmény, de kiváló lehetőség a testi feltöltődésre is, így tökéletes választás lehet.

Ölelés-kuponok: Egy ajándéknak nem kell drágának lennie ahhoz, hogy örömet okozzon. Egy ölelésre beváltott kupon többet ér minden drága ajándéknál.

A szaloncukor története

A szaloncukor hagyományos magyar édesség – selyempapírba csomagolt, csokoládéba mártott cukorka, amelyet méltán nevezhetünk hungarikumnak, hiszen csak mi magyarok díszítjük e papírba csomagolt édességgel a karácsonyfát.

TOMPAI ÁDÁM, TÖRÖK FLÓRIS ÚJSÁG, TÖRÖK FLÓRIS ÁLTALÁNOS ISKOLA, BUDAPEST

A szaloncukor őse a fondant cukor, amelyet a franciák kezdtek el készíteni a XIV. században – ez tulajdonképpen egy cukorból készült máz. A franciáktól német közvetítéssel, a bevándorló cukorműveseken keresztül jutott el a fondantkészítés menete, amiből a XIX. század közepe felé válhatott valódi szaloncukor.

Magyarországon az első karácsonyfát gyümölcsökkel, aszalt finomságokkal, papírból kivágott díszekkel, süteményekkel ékesítették, a szaloncukor-készítés és a fa ezzel való díszítése az 1800-as évek végén terjedt el.

Kezdetben a selyempapírba egyszerű cukorkákat vagy csokigolyókat csomagoltak, majd a XIX.

század végétől a cukrászok már mintakönyv alapján készítették a szaloncukrokat a kívánt ízűre.

Általában minden híres fővárosi cukrászdának saját titkos szaloncukor receptje volt, az elkészült édesség pedig elegáns csomagolásban került a vásárlóhoz. Mivel rengeteg volt a családi recept is, óriási volt a választék.

A szaloncukor neve a német „Salonzuckerl” szóból ered, még Jókai Mór is szaloncukkedlinek nevezte az édességet.

RECEPT

A házilag készített szaloncukorhoz szükségünk van:

- fél kiló cukorra,
- 1,5 dl vízre,

- 10 dkg minimum 60 százalékos csokoládéra,
- 10 dkg nagyon apróra vágott mazsolára,
- 20 dkg darált dióra,
- 10 dkg dióra,
- 10 dkg darált kekszre,
- egy narancs héjára,
- kakaóra.

A cukrot forraljuk a vízzel kb. tíz percig. Akkor jó, ha annyira sűrű már, hogy nem folyik szét. Hűtsük le egy kicsit, ekkor elkezdi kifehéredni, időnként kavargatjuk meg. Amikor már jó sűrű lesz, keverjük hozzá a csokit és a vajat. Hagyjuk száradni, a legjobb, ha a következő napig. Utána öntsük hozzá a diót, a mazsolát, a kekszet, a narancs héját, és jól gyúrjuk össze. A hagyományos kókuszgolyónál keményebb massa legyen. Formázzunk belőle szaloncukrokat, majd a kakaóban hempergessük meg, és csomagoljuk be díszes papírkákba.

KÁRPÁT-MEDENCEI
NAGY DIAK
AGRÁRTESTZT

WWW.AGRARTESZT.HU

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

**REGISZTRÁLJ, JÁTSSZ
ÉS NYERD MEG A KÉTSZEMÉLYES
KÜLFÖLDI UTAZÁS, A SZUPER BRINGA
VAGY AZ OKOSTELEFON EGYIKÉT!**

GYARAPÍTSD A PÉNZED, KICSIBEN IS ELKEZDHETED!

A befektetés nem csak a „gazdagok játéka”, hanem nagyon is hétköznapi döntés: arról szól, hogy a ma meglévő pénzedből hogyan hozz ki minél többet a jövőben úgy, hogy közben ne aludj rosszul a kockázat miatt. Ha érdekel, hogyan működnek a banki befektetési termékek, mit jelent a hozam, a kockázat vagy a portfólió, akkor az MBH Nagy Diák Banktudós Teszt pont neked való! Mérd fel, mennyire vagy képben, és vigyél haza komoly nyereményeket!

korábban érdemes elkezdni a megtakarítást, nem csak akkor, amikor már megláttad az első őszi hajszálad. Ez az alapelve a tudatos pénzügyi jövőtervezésnek is, amiről legutóbb írtunk.

PORTFÓLIÓ, DIVERZIFIKÁCIÓ – NE TEDD FEL EGY LAPRA!

A befektetési portfólió nem más, mint a „kosarad”, amiben különböző befektetéseket tartasz: például kötvényeket, részvényeket, befektetési alapokat, nyugdíjpénztári egységeket. Minél több, egymástól eltérő eszközből áll a portfóliód, annál kevésbé ráz meg egy-egy piaci hullámmal – ezt hívják diverzifikációnak. De még a piaci hullámzások is kisimulnak, ha szem előtt tartod: hosszú távon érdemes nézned befektetéseid értékét.

MI AZ, HOGY BEFEKTETÉS?

Befektetésnek azt hívjuk, amikor egy meghatározott pénzügyi összeget hosszabb távra úgy helyezel el, hogy az idővel gyarapodjon, és a jövőben profitot vagy hozamot adjon Neked. Részvény, állampapír, befektetési alap, nyugdíj-megtakarítás vagy akár egy lakáscélú megtakarítás is a befektetési konstrukciók közé tartozik.

A befektetés abban különbözik a sima „pénz félrerakástól”, hogy tudatosan választott eszközökben tartod a pénzed, és bár vállalsz valamilyen szintű kockázatot a várhatóan magasabb hozamért cserébe, mégis biztonságos konstrukciókban utazol. Ezért fontos, hogy tisztában legyél az alapfogalmakkal, mielőtt bármit aláírsz – ebben segítenek az MBH Nagy Diák Banktudós Teszt kérdései is.

KOCKÁZAT, HOZAM, IDŐ – A BEFEKTETÉS HÁROM ALAPPILLÉRE

Minden befektetésnél igaz, hogy minél magasabb hozamot vársz el, annál nagyobb kockázatot kell vállalnod. Egy állampapír vagy banki betét általában biztonságosabb, de alacsonyabb hozamot ad, míg a részvények

nagyobb árfolyam-ingadozással járnak, viszont hosszú távon többet hoznak. A másik kulcstényező az idő: ha fiatalon kezdesz el megtakarítani, akár kisebb havi összegekkel is komoly tőkét építhetsz fel a hozamok természetéből és a kamatos kamat hatása miatt. Ezért is tanácsolják a szakértők, hogy nyugdíjcélra minél

Még többet szeretnél tudni? Az MBH Nagy Diák Banktudós Tesztet még kitöltheted a Nagy Diákteszt alkalmazásban! Bárki játszhat, de az értékes nyereményekért a 16-26 évesek versenghetnek. A pénzügyi ismeretek mellett a digitális bankolás, kiberbiztonság, befektetések, nyugdíj-megtakarítások és öngondoskodás témáiban is próbára teheted magad, ráadásul úgy, hogy közben rengeteget tanulsz.

A tét sem kicsi: a döntő három legjobb versenyzője közül az első választhat a külföldi tengerparti nyaralás, az iPhone 15 és Apple Watch 9 párosa, illetve egy elektromos roller között, a második és harmadik pedig a megmaradt fődí-

jak egyikét viheti haza. A nyeremények sora itt még nem ér véget: a 4-10. helyezettek JBL Go hangszórót kapnak, a középdöntőben megjelölhető kilenc oktatási terület legjobbjai, valamint a 16-18 éves korosztály két legjobbjára pedig 100 000 forintos vásárlási utalványban részesül.

Ha már úgyis naponta használod a mobilbankot, bankkártyát vagy digitális pénztárcát, itt az ideje, hogy azt is tudd, mi zajlik a háttérben – és hogyan fordíthatod a saját javadra. Lépj be az MBH Nagy Diák Banktudós Teszt oldalára, regisztrálj, töltsd ki az első fordulót december 1-jéig, és nézd meg, hol tartasz a pénzügyi tudatosságban!

Investment

A Banktudós Teszt kérdéssorozatban külön blokk foglalkozik azzal, hogy felismerd a különböző kockázattípusokat: árfolyamkockázat, piaci kockázat, kamatkockázat, és azt is, hogy ezek miatt miért lehet óriási különbség két megtakarítás eredménye között. A teszt így nem csak száraz elméletet kér számon, hanem segít ránézni a saját pénzügyi „kockázatvállalási profilodra” is.

BANKI BEFEKTETÉSI TERMÉKEK – TÚL A MEGTAKARÍTÁSI SZÁMLÁN

Sokan azt hiszik, hogy a bank „csak” számlát vezet. Egy modern banknál külön befektetési számlát is nyithatsz, ahol a pénzed ténylegesen kamatozhat. Míg a sima lakossági számlán lévő összeg általában nem, vagy csak minimálisan kamatozik, addig a befektetési számlán napi, havi vagy éves szinten is hozamot érhetsz el különböző termékekkel.

Ide tartozhatnak például a kötvények, ahol a kibocsátó – legyen az állam vagy vállalat – kamatot fizet cserébe a pénzedért, és jellemzően minimum egyéves futamidőben gondolkodhatsz. De választhatsz tartós befektetési számlát (TBSZ) is, ahol több évre elhelyezett befektetéseknél adókedvezményt kapsz, vagy nyugdíj-előtakarékosági formákat, amelyekhez akár 20 százalékos SZJA-visszatérítés járhat bizonyos korlátokig.

Befektetés és adók – a reálhozam számít

A hozam önmagában még nem minden: kérdés, mennyi marad nálad a banki költségek, az adók és az infláció hatása után. A reálhozam azt mutatja meg, hogy a befektetésed az inflációt meghaladóan mennyivel növelte ténylegesen a pénzed értékét, vagyis nem csak nominálisan lett-e több a forintod, hanem valóban többet is ér-e.

A legtöbb kamat- és árfolyamnyereség után kamatadót, illetve adott esetben szociális hozzájárulási adót is kell fizetni, kivéve, ha olyan konstrukciót választasz, ahol az állam adókedvezményrel támogatja a hosszú távú öngondoskodást. Ezek a finomságok elsősorban bonyolultnak tűnhetnek, de az MBH Nagy Diák Banktudós Teszt kitöltésével játékosan pallérozhatod tudásod.

Márkus Luca:

„NEM CSINÁLOK CSAK AZÉRT DOLGOKAT, HOGY PÉNZT KERESSEK VELÜK”

Márkus Luca az elmúlt évek legnívósabb magyar filmes és színházi producióinak színésznője – csak hogy néhányat említsünk: A besúgó (Panka), Hogyan tudnék élni nélküled? (Pintér Kata), A padlás (Süni), @LL3t4rgIA (Léna). Számos díjat nyert el, amelyek mind más miatt kedvesek számára: A Ruttkai Éva-émlékgyűrű, amit a Vígszínház társulata szavazott meg neki, a Varsányi Irén-émlékgyűrű, amit életművéért kapott, míg a Junior Prima díj meglepő volt számára, sosem gondolta, hogy egyszer ő fogja ezt elnyerni. Négy szemkört beszélgettünk egyedi és megismételhetetlen élményeiről, amelyeket a magyar és külföldi forgatásain szerzett.

HAGSEK ANIKÓ

Melyik színházi élményed az, ami miatt elhatároztad, hogy színész leszel?

Az első olyan élményem, ami erre az elhatározásra juttatott, egy olyan előadáshoz kapcsolódik, amiben én is szerepeltem kilencévesen. Ez a debreceni Csokonai Színház Liberté '56 című előadása volt. Egészen addig a táncra fókuszáltam, 6 éves koromtól 12 éven keresztül klasszikus baletteztem. Emlékszem arra a pillanatra, amikor megfogalmaztam anyukámnak, hogy akkor ez megvan, én megvagyok, én ezt szeretném csinálni.

Melyik produciók állnak a legközelebb a szívedhez?

A *Besúgó* nagyon emlékezetes maradt számomra, ennek kapcsán volt az első igazán pozitív casting élményem, és ennek köszönhetően el tudtam engedni a görcsöket, szorongásokat az ilyen helyzetekkel kapcsolatban. Volt szerencsém szerepelni a *Retribution* című amerikai producióban, Antal Nimród rendezésében. Nagyon fontos pillanat volt az életemben, mert megtapasztalhattam egy

külföldi produció készülését. Óriási élmény volt olyan színészekkel találkozni, mint Liam Neeson. A „Hogyan tudnék élni nélküled?” olyan szempontból is fontos, mert váratlan sikert aratott – sejtettük, hogy sokan szeretni fogják ezt a filmet, de talán ezekre a számokra nem számított senki. Megmelengeti a szívemet, hogy részt vehettem egy olyan producióban, ami ennyi embernek örömet okoz, és

ennyi embert ösztönöz arra, hogy újra és újra megnézze a mozikban. Most pedig már forog a második része, reméljük, hasonlóan népszerű lesz.

Szerinted mi a különbség a magyar és külföldi filmforgatási kultúra között?

Érdekes élmény volt megtapasztalni, hogy a külföldi producióban azt érzi az ember, hogy az összes

létező terhet leveszik a válláról, hogy tényleg semmi másra nem kell figyelni, csak arra, ami aznap színészileg teljesítendő. Sok esetben ez a törődés zavarba ejtő is volt, annyira nem vagyunk ehhez hozzászokva itthon. Mivel ott a filmkészítés valóban ipari méreteket öltött, külföldi produkciók esetében sokkal tovább tudnak készülni a színészek, például dialect coach-csal (olyan személy, aki az akcentusok, nyelvjárások kialakításában segíti a színészeket – a szerk.), de sokszor a fizikum szempontjából is vannak igények, sportolni kell, fogyni kell, hízni kell – idehaza ezeket sokkal rövidebb idő alatt kell megoldani, kevesebb szakember közreműködésével. Külföldön a színészek, akik filmekben szerepelnek, általában párhuzamosan nem dolgoznak színházban is. Ez is egy lényegi különbség: mi a színházi előadásaink előtt megyünk el forgatni, onnan megyünk be a színházba, este még lejátszunk egy előadást, aztán hajnalban kelünk, hogy megint menjünk forgatni.

Tendencia mostanában, hogy a színházi színészek átvándorolnak a hagyományos médiába, például a tehetségkutató műsorokba. Te hogyan állsz ehhez, lennél tévészereplő?

Szerintem mindenki a maga belátása szerint dönt erről. Nekem nincs erre óriási vágyam. Van egy-

két műsor, ami viszonylag kötődik a szakmámhoz, talán elgondol-

kodnék rajta, ha oda hívnának. Ezen kívül semmilyen vetélkedőbe, vagy reality műsorba nem mennék el, mert azt érzem, hogy nem érdekel engem annyira, hogy én ezzel bármennyi időt töltsék – még akkor sem, hogyha mondjuk ez anyagilag előre lendítene. Csak azért nem csinállok dolgokat, hogy pénzt keressek velük.

Milyen tanácsot tudsz adni pályakezdő színészeknek?

Sokat kell dolgozni. Szorgalmasnak és kitartónak kell lenni, mert nem mindig jön könnyen az, amire az ember vágyik – ez nehéz azoknak, akiknek akár évekbe telik, mire odakerülnek, ahova szeretnének. A sok-sok munka be tudja darálni az embert, ezért az is nagyon fontos, hogy odafigyeljünk magunkra, és hogy felismerjük azt, hogyha szükség van egy kis kiszakadásra, pihenésre.

Fotó: Galambos Anna

NE DŐLJ BE A CSODASZEREKNEK!

Az online vásárlás a mindennapjaink részévé vált, és egyre többen ilyen módon rendelnek élelmiszert, illetve étrend-kiegészítőket is. Azonban az interneten elérhető kínálat nem minden esetben biztonságos, a fogyasztóknak pedig különösen körültekintően kell eljárniuk, ha egészségükre ható termékeket vásárolnak. A témáról Ledő Mónika Anikó, a Nemzeti Kereskedelmi és Fogyasztóvédelmi Hatóság (NKFH) Élelmiszerbiztonsági Főosztályának osztályvezetője beszélt.

DEUTSCH LEVENTE

Mire kell figyelünk, ha az Európai Unión kívülről rendelünk?

A globális kereskedelem bővülésével a hatóság kiemelt figyelmet fordít a harmadik országból érkező termékek ellenőrzésére. Az Európai Unión kívülről, például Indiából vagy Kínából érkező étrend-kiegészítők és gyógynövény alapú készítmények esetében a legfőbb kockázatot az eltérő gyártási, minőségi és biztonsági előírások jelentik. Ezekben az országokban más a szabályozás és a növényfelhasználás hagyománya, ezért előfordulhat, hogy a termék olyan hatóanyagokat tartalmaz, amelyek Európában nem engedélyezettek. Különösen veszélyes, ha a készítmény mögött nincs magyarországi forgalmazó vagy ellenőrzött értékesítési lánc, mert így a hatóságok számára is nehezebb a beavatkozás. A célunk egyértelmű, a magyar piacra csak biztonságos minősített áruk kerüljenek, függetlenül attól, hogy azok mely országból érkeznek.

Mi a különbség, ha az EU-ból érkezik a termék?

Az Európai Unió tagállamaiból származó étrend-kiegészítők forgalmazása általában biztonságosabb, hiszen ezeket egységes uniós szabályrendszer védi. Ezzel szemben az egyéb országokból érkező termékeknél nagyobb az ellenőrizetlenség kockázata, és gyakrabban fordul elő, hogy a for-

galmozók nincsenek tisztában az európai jogi követelményekkel, ugyanakkor előfordulnak tudatosan megtévesztő, rosszhiszemű weboldalak is. Az esetek többségében a szabályok ismeretének hiánya vezet jogsértéshez, így például tiltott összetevők használatához vagy nem engedélyezett állítások megjelenítéséhez.

Hol hibázunk legtöbbször online vásárláskor?

A leggyakoribb hiba a vásárlók részéről a hiszékenység: sokan hisznek a gyors, látványos eredményt ígérő reklámoknak. Például fogyókúra termékek hirdetéseiben gyakran irreális ígéretek tesznek, miközben az elvárt eredmény csak mozgással és diétával érhető el. Különösen veszélyesek a termé-

szetesnek hirdetett potencianövelők, amelyek gyakran nem jelölt gyógyszerhatóanyagot tartalmaznak, így ezek fogyasztása életveszélyes, különösen szív- és érrendszeri betegek számára.

Mit tehetünk, hogy biztonságban tudjuk magunkat?

Online vásárláskor mindig érdemes ellenőrizni az oldal hitelességét. Legyenek feltüntetve a cég adatai, az általános szerződési feltételek, valamint a panaszkezelés és a Békéltető Testület elérhetősége. Ha ezek hiányoznak, különösen külföldi vállalkozás esetén, szinte lehetetlen jogorvoslással élni probléma esetén. Gyanús jel lehet, ha a rendeléshez elegendő csupán egy telefonszám megadása, vagy hiányos a tájékoztatás a termék összetételéről és hatóanyagtartalmáról. Biztonságot jelenthet, ha a termék megtalálható a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ bejelentett étrend-kiegészítőinek listáján, mert ez igazolja, hogy a forgalmazó megfelelt a bejelentési kötelezettségnek és a termék dokumentációja egy előzetes ellenőrzésen már átesett.

Mi a teendő, ha mégis bajt okoznak az online rendelt étrend-kiegészítők?

Ha egészségkárosodás történik, a felelősség attól függ, mi okozta a problémát: megtévesztő reklám esetén a weboldal üzemeltetője, tiltott vagy nem jelölt összetevő esetén a gyártó, vagy az első magyarországi forgalmazó felel.

Ledő Mónika Anikó

Fontos, hogy a fogyasztók orvosi konzultáció nélkül ne helyettesítsék gyógyszereiket étrend-kiegészítővel, mert ez komoly egészségügyi kockázatot jelenthet.

Hogyan csalják csapdába a vásárlókat a megtévesztő oldalak?

A közösségi médiában terjedő reklámok gyakran megtévesztők: sürgető, időkorlátos akciók, hamis, túlidealizált vásárlói vélemények, hibás nyelvezet és egzotikus, ismeretlen származású cégek jellemzik őket. A megbízhatóbb oldalak átláthatóan közlik a termék összetevőit, hatóanyagait, biztonságai feltételeit és ellenjavallatait, nem ígérnek irreális eredményeket, és nem siettetik a vásárlói döntést.

Az étrend-kiegészítők nem csodaszerek, csak bizonyos élethelyzetekben, egyes esetekben or-

vosi indokkal lehetnek hasznosak (pl. vitamin- vagy ásványi anyag pótlás). Fogyókúra, haj- vagy izomnövelő termékekkel kapcsolatban érdemes szkeptikusnak lenni, különösen, ha influenzaszer vagy reklám állítja, hogy működik. A biztonságos online vásárlás alapja a megbízható forrás és a kritikus gondolkodás. Ellenőrizzük a weboldal hitelességét, a termék összetételét, és kerüljük a túlzó ígéreteket!

Hogyan tud segíteni a pórus járt fogyasztóknak az NKFH és társaságban értelemben az állam?

Először is határozott hatósági fellépéssel – idén számtalan esetben léptünk fel illegális étrend-kiegészítőket árusító vállalkozások vagy influenzaszerek ellen, a bírság több tízmillió forintra rúg. Másrészt, ha bajba kerül a vásárló, kérjük, forduljon ügyfél-

szolgálatunkhoz, ingyenesen hívható telefonszámunkon és e-mail címünkön elérhetőek vagyunk és segítünk. A magyar emberek továbbra is számíthatnak ránk, határozottan fellépünk minden olyan jogsértéssel szemben, amely veszélyezteti a fogyasztókat. A kormányzat számára is kiemelt prioritás az étrend-kiegészítő piacának megtisztítása, elköteleztünk vagyunk a magyar emberek egészségének védelme mellett. Ennek érdekében az október elején meghirdetett hét pontos fogyasztóvédelmi akcióterv egyik fontos pontjának értelmében az illegális étrend-kiegészítővel szemben még erőteljesebben fellépünk, amiben az NKFH mellett a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnak, valamint a Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központnak is fontos szerep jut.

LEGYEN TUDATOS A FOGYASZTÓ!

Dr. Német-Weingartner Lilla

Fontos, hogy tisztában legyünk fogyasztói jogainkkal és azzal, hová tudunk fordulni, ha egy vásárlással kapcsolatban problémánk merül fel. Dr. Német-Weingartner Lilla, a Nemzeti Kereskedelmi és Fogyasztóvédelmi Hatóság elnöke hangsúlyozta mire érdemes leginkább figyelni:

- A kereskedőnek jól láthatóan kell feltüntetnie az árakat – mind az eladási, mind az egységárat, illetve a szolgáltatás díját.
- Egy étteremben például az áraknak az étlapon is szerepelniük kell, nem elég, ha csak szóban közlik.
- Vásárlóként ne csak az eladási árat, hanem az egységárat is figyeljük: ez segít összehasonlítani a különböző kizserelésű termékeket. A nagyobb kizserelés nem mindig olcsóbb!
- A pénztárnál érdemes ellenőrizni, valóban azt az árat számítják-e fel, ami ki van írva.

A fogyasztóvédelmi törvény kimondja: ha egy termék több eladási áron is szerepel az üzletben, a vásárlónak joga van a legalacsonyabb feltüntetett áron megvenni azt.

Mindig őrizzük meg a nyugtát vagy számlát, ellenőrizzük a jótállási jegyet, és vásárlás előtt, ha lehet, próbáljuk ki a terméket. Fontos különbség: ha egy terméket hagyományos boltban vásárolunk, a kereskedő nem köteles visszavenni a hibátlan árut, ellentétben az online

Március óta információs sorozattal segítünk, hogy fogyasztóként biztonságosan vásárolj vagy vegyél igénybe szolgáltatásokat. Most felidézzük a legfontosabb tudnivalókat, amiket mindenképp vigyél magaddal az új évre is!

vásárlással, ahol 14 napos indoklás nélküli elállási jog védi a fogyasztót.

Mikor valódi az akció?

Sok kereskedő az akció előtti napokban megemeli a termék árát, majd az új, „leértékelt” árat ehhez viszonyítja – ez viszont szabálytalan. A jogszabály egyértelmű: a kedvezményt az előző 30 nap legalacsonyabb árához kell viszonyítani. Ha az előző ár hiányzik vagy alig olvasható, az szintén megtévesztő lehet.

Valódi akcióról akkor beszélhetünk, ha az áthúzott ár valóban megfelel ezeknek a feltételeknek. Ellenkező esetben az csak marketingfogás, ami megtévesztheti a vásárlót. Ha gyanús az árképzés, kérdezzünk rá a pénztárnál, vagy írjuk be a problémát a vásárlók könyvébe. A fogyasztóvédelmi hatóság következetesen fellép minden szabálytalanság ellen, és rendszeresen ellenőrzi az akciós árak helyes feltüntetését – legyen szó online vagy hagyományos boltból.

Ha sérelem ér minket, mindenképp dokumentáljunk mindent: őrizzük meg a nyugtát, szórólapot, vagy készítsünk fényképet az árról. A panaszt megtehetjük szóban vagy írásban.

Ecsedi István

MAGUNKNAK ÍRJUK A PANASZKÖNYVET?

Ebben a témában Nemzeti Kereskedelmi és Fogyasztóvédelmi Hatóság főosztályvezetője, Ecsedi István kalauzolt el minket.

Előfordul, hogy nem kapunk nyugtát vagy blokkot a vásárlásunk végén. Mi a teendők ilyenkor?

Természetesen ez egy nagy probléma, a vásárlás tényét ugyanis kötelező valamelyikkel bizonyítani, ha fogyasztói probléma esetén jogainkat kívánjuk érvényesíteni. Minden kereskedőnek és vendéglátónak számla-, illetve nyugtaadási kötelezettsége van. Ez elsősorban nem az NKFH, azaz a fogyasztóvédelmi hatóság feladatköre, hanem a Nemzeti Adó- és Vámhivatalé (NAV), az ő ügyfélszolgálatukon lehet jelezni, ha nem kaptunk bizonylatot a vásárlásról, de ebben az esetben is lehet a panaszkönyvben ezt jelezni, ahova minden, a vásárlással összefüggő észrevételt bejegyezhetünk.

Sokakban felmerülhet a kérdés, hogy mi lesz a sorsa a panaszkönyvbe írt visszajelzéseknek. Kötelező-e a vendéglátónak foglalkozni vele, vagy igazából ez csak saját magunk megnyugtására alkalmas?

A vendéglátónak kötelező foglalkoznia ezzel, sőt, ha a helyszínen nem kerül a panasz rögzítésre, utólag már nagyon nehéz rekonstruálni a situációt. Enélkül az egészet le is tagadhatja a másik fél, még azt is, hogy a vásárló egyáltalán valaha is járt az étteremben. Amikor beírunk a panaszkönyvbe, akkor meg kell adnunk az elérhetőségünket. A cég köteles a panaszt kivizsgálni, és 30 napon belül írásban tájékoztatni

a vásárlót az eredményről postán vagy e-mailben. A panaszkönyv nyilvános dokumentum, amit a fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrizhet. Ha a panaszt nem kezelik megfelelően, a fogyasztó a hatósághoz vagy békéltető testülethez fordulhat.

Dr. Eitmann Norbert

EZEKRE FIGYELJ, HA ONLINE VÁSÁROLSZ!

Dr. Eitmann Norbert, a Nemzeti Kereskedelmi és Fogyasztóvédelmi Hatóság sajtófőnöke, kommunikációs főosztályvezetője segített nekünk feltérképezni a témakört.

Milyen kockázatai lehetnek az online vásárlásnak?

Például az, hogy nem vesszük a kezünkbe a terméket vásárlás előtt, jó esetben egy képet látunk róla, ami akár másfajta termékről is készülhetett, de ez csak akkor derül ki, ha már a birtokunkban van a megrendelt tárgy. Olyan kockázatok is felmerülhetnek, amik eredendően megtéveszthetik a fogyasztókat – gondolok itt arra, hogy például nem is létezik az a vállalkozás, amivel kapcsolatba léptünk, hanem egy csaló webáruházról van szó. Egy hagyományos üzletben nem kell átadnunk a bankkártyánkat anélkül, hogy ne kapnánk vissza, így annak adatait sem tudják eltárolni.

Hogyan lehet ezeket a kockázatokat csökkenteni?

Mindenekelőtt fogyasztói tudatossággal. Mindig alaposan nézzünk körbe, hasonlítsuk össze az árakat, a termékeket, hogy honnan választunk. Ha a honlap nem tartalmaz elérhetőséget, a cég címét, telefonszámot, illetve bizonyos jogi kötelezettségeket, akkor onnan nagyon gyorsan kattintsunk el, ne rendel-

jünk. A honlapnak fel kell tüntetnie a szerződéskötési folyamatot, a jótállási-szavatossági szabályokat, az elállási jogot, illetve, ha probléma merül fel, akkor a kontaktot, ahova fordulhatunk. Mindig azt javasoljuk, hogy magyar vagy Európai Unió vállalkozástól rendeljünk, így ha bármi fogyasztói probléma felmerül, sokkal könnyebb azt érvényesíteni, mint egy távol-keleti vagy amerikai vállalkozás esetében. Gyanús az is, ha csak pozitívak az értékelések, miközben máshol mások arra hivatkoznak, hogy átverték őket – ilyenkor jobban tesszük, ha elfelejtjük ezt az oldalt.

Ulcsák Ádám

SZÉPÜLJÜNK, JÁTSSZUNK TUDATOSAN!

Vajon mi mindenre kell figyelni, ha kozmetikumot veszel vagy gyermekjátékot vásárolsz, esetleg tetováltatni mész? A témával kapcsolatban Ulcsák Ádámot, a Nemzeti Kereskedelmi és Fogyasztóvédelmi Hatóság (NKFH) Piacfelügyeleti Főosztályának főosztályvezetőjét kérdeztük.

A lakossági felhasználású kozmetikumok hatóanyag-tartalma általában alacsonyabb, mint a szakemberek által használtak. Ennek termékbiztonsági oka van?

A boltokban kapható, elsősorban otthoni használatra szánt kozmetikumok alacsonyabb koncentrációban tartalmazzák az aktív hatóanyagokat. Ennek a legfőbb oka a termékbiztonság, a gyártók így előzik meg azt, hogy a szakszerűtlen, vagy túlzott használat nem kívánt mellékhatásokat okozzon. A magas koncentrációjú hatóanyagok speciális szaktudást igényelnek, amellyel az átlag fogyasztó nem feltétlenül rendelkezik.

A kozmetikai termékek címkéjén található információknak a jogszabályi előírásoknak megfelelően kellően részletesnek és pontosnak kell lenniük.

Kihez fordulhat a fogyasztó, ha balesetveszélyes vagy termékbiztonsági szempontból kockázatos játékot vagy terméket vásárolt meg?

A vevő elsősorban a területileg illetékes kormányhivatal felé jelezze ezt a kockázatot. Érdemes visszazárni a vásárlás helyszínére is, ahol el kell kérni a vásárlók könyvét vagy jegyzőkönyvet kell felvetetni a problémáról. Ezután lehet hozzánk, az NKFH-hoz továbbítani a panaszt, és mi az alapján tudjuk megtenni a szükséges intézkedéseket.

NE NULLÁZD LE MAGAD, VÁLLALJ 15 KUTYASÉTÁLTATÁST!

Diákként főleg csak a zsebpénzünkből, vagy a nagy fáradtsággal diákmunkával megkeresett szűkös keresetünkből gazdálkodhatunk. Nem is csoda, hogy karácsony előtt nagy szükségünk van pénzügyi útmutatásra. Nem csak a költségeinkkel kapcsolatban érdemes tudatosnak lennünk, de a kívánságlistánkkal se volna jó csődbe taszítani a családot. A Nemzetgazdasági Minisztérium Pénzügyi Szabályozásért Felelős Helyettes Államtitkári Titkárság fősztályvezetőjével, Dr. Zsolnai Alizzal beszélgettünk a témában.

VELEK DOMONKOS

Dr. Zsolnai Alíz

Mire figyeljünk oda, hogy tudatos vásárlók maradjunk a karácsonyi ajándékok beszerzése közben is? Ilyenkor több az akciós – vagy legalábbis annak tűnő – termék.

Érdemes már szeptember-október környékén elkezdni nézelődni, mert akkor valósabban láthatjuk az akciókat, és így az árakkal is elkezdhetünk ismerkedni. Ha szánunk rá időt, akkor több helyen is szét tudunk nézni, nagyobb valószínűséggel kedvezőbb áron vásárolhatunk. Sajnos a kereskedők saját érdekükből fakadóan néha látszatkciókba csalnak be bennün-

ket – nem biztos, hogy valóban akciósan vásárolunk...

Honnan tudhatjuk, hogy az akció valós, vagy csak megpróbálnak minket félrevezetni?

Az internetes boltoknál a legtöbb helyen fel van tüntetve, hogy mi volt az elmúlt időszakban a legkedvezőbb ár, és léteznek árösszehasonlító oldalak is, ahol lehet látni görbéken, hogy hogyan alakultak az adatok. Ha tudunk időt szánni rá, ezek segíthetnek. Persze nem biztos, hogy online fogunk vásárolni, mert lehet, hogy szeretnénk megnézni élőben, megfogni, vagy csak a beállítottságunk alapján nem szeretünk online rendelni.

Emlékszem, gimnazistaként én is szerettem volna venni valamit anyukámnak karácsonyra, de csak a zsebpénzemből gazdálkodhattam. Hogyan lehet a realitás talaján maradva ajándékozni, hogy ne költsük el az összes pénzünket?

Össze kell írni, hogy kiket és mivel szeretnénk megajándékozni, és nagyjából mennyibe fog kerülni, így kaphatunk csak valós képet. Lehet, hogy darabonként minden kis tétel, de összességében már nagy lehet: jön hozzá egy kis csomagolás, kis díszítés, plusz kiegészítés...

Mindig tervezni kell, az tud abban segíteni, hogy ne lépjük át a rendelkezésünkre álló keretet. Diákként persze lehet a szülőtől kiegészítést kérni, de ha erre rászokunk, akkor nagyon nehéz lesz majd a saját keresetünkből gazdálkodnunk. Érdemes nem csak megvásárolható, tárgyi ajándékokban gondolkodni, hanem akár mi magunk is elkészíthetjük a meglepetést, vagy adhatunk egy közös élményt is – így nem a pénzünk megy rá, hanem az időnk, az energiánk, a kreativitásunk. Nem mellesleg a szeretetünket is jobban ki tudjuk így fejezni.

Hogyan lehetünk tudatosabban diákként a szülőtől kért karácsonyi ajándékokkal kapcsolatban, hogy ne akarjuk az egész családot csődbe vinni az ünnepek előtt?

A mértékletesség egy jó szó, amit lehet, hogy ez a korosztály kevésbé szeret használni. A középiskola, egyetem után nagyon hamar kell saját lábra állni. Azt gondolom, hogy ilyen idősen már mindenki képes felmérni, hogy mi a család anyagi kapacitása, tudja, hogy meddig lehet nyújtózni. Karácsonykor több családtagtól is kapunk ajándékot, érdemes kívánságainkat elosztani a nagyszülők, a nagybácsik, nagynénik között, egy kicsit felaprózni az ajándékokat. Tartsuk észben, hogy van

névnapunk és születésnapunk is, karácsonykor az épp legjobban vágyott dolgot kérjük. A többit, akár tavasszal vagy nyáron, saját, munkával megkeresett pénzzel is megszerezhetik maguknak a diákok.

Ezzel már összefügg az öngondoskodás, ami pénzügyi területen azt jelenti, hogy igyekszünk úgy élni, hogy legyenek megtakarításaink. Mennyire lehetséges, hogy

karácsony előtt ne nullázzuk le magunkat?

Amikor ünnepekről beszélünk, az nem csak a karácsonyt, hanem a Szilvesztert is jelenti. Előbbi arra van felépítve, hogy költekezésbe hajszoljon minket. Ilyenkor nagyon nehéz az öngondoskodásra figyelni. Nemrég láttam egy boltban egy kuponfüzetet pár száz forintért, amiben felajánlásokat lehetett tenni. Nagyon vicces volt, olyanok szerepeltek ben-

ne, hogy „egy nap mosogatás vállalása”, egy „közös séta”, vagy épp tizenöt kutyasétáltatás. Ebben is lehet gondolkodni, és ez még a humor talaján is megáll. Szilveszterkor viszont mindenki hatalmas elhatározásokra jut az új évet illetően. Emiatt az ünnepek kapcsán az öngondoskodást és a megtakarítást ehhez kötném: fogadalmakba beleférhet az is, hogy átgondoltabban költekezünk a jövőben.

DR. KÖNIG RÓBERT:

„7 ÉVES VOLT A LEGFIATALABB KISLÁNY, AKIT ELEKTROMOS ROLLER SÉRÜLÉS KAPCSÁN LÁTTAM EL”

Az elmúlt időben robbanásszerűen terjedtek el az elektromos rollerek hazánk nagyvárosaiban és nyaralóhelyein. Mindenki – ha saját szemével nem is látott, de – hallott már az eszközökhöz kapcsolódó balesetekről. Azt azonban mi sem gondoltuk volna, hogy a traumatológiai osztályokon tízszeresére nőtt az ehhez kapcsolódó nehéz operációval és hosszú rehabilitációval járó esetek száma. A téma szakértőjével, dr. König Róbert gyermektraumatológussal, a betegtájékoztatás és betegelégedettség fejlesztéséért felelős miniszterelnöki biztossal beszélgettünk.

dr. König Róbert

Az utóbbi években nagyon megsaporodtak az elektromos rollerek, nem kell megvásárolnunk a sajátunkat, bár mikor bérelhetünk egyet. Mit gondol, mennyire biztonságos ez a közlekedési mód?

Ez egy nagyon aktuális kérdés. A roller egy úgynevezett mini mobilitási eszköz, hasonló a biciklihez, a segway-hez. Ezeknek az a logikája, hogy városban könnyen el tudjunk jutni A-ból B-be vele – erre tökéletesen alkalmas is, ennek köszönheti robbanásszerű elterjedését a nagyvárosokban. Ezt viszont a szabályozás nem tudta eddig lekövetni. Az eszköz nem meg-

felelően használva talán veszélyesebb, mint egy bicikli vagy egy autó, de önmagában nem annyira veszélyes, mint amennyi sérülés történik a nem megfelelő használatából és a szabályozás hiányából fakadóan.

Léteznek rolleres balesetekre vonatkozó statisztikák, lehet tudni, hogy jellemzően kik az elszenvedői?

Elektromos roller és elektromos roller között is van különbség. Vannak olyanok, amelyek legfeljebb 10-20 km/órás sebességre képesek felgyorsulni, és vannak olyanok, amik 70-80 km/órával is képesek haladni. Ez több, mint amennyit egy kismotor tud. A traumatológiai osztályokon azt lehet látni, hogy a fiatalok használják főleg a rollereket, emiatt ők is szenvedik el a baleseteket. A kórházakban, klinikákon átlagosan tízszeres növekedést látnak az elektromos rolleres balesetek következtében történő nehéz operációk, majd nehéz rehabilitációk műtéti számaiban.

Mi okozza ezeket a baleseteket? A fiatalok nem ismerik a KRESZ-t, vagy nem használnak védőfelszerelést?

Alapvetően következik az eszközöknek a tulajdonságából: ki-

csik a kerekei. Az útegyenetlenségeknek nem annyira tud ellenállni, egy kavics, egy útpadka, egy úthiba sokkal könnyebben kizökkenti a ritmusából. Ugyanakkor, mivel nagyon gyorsan tud haladni, a rajta utazó személy mozgási energiája nagy. Mivel a baleset közben nem védi semmi, általában fej- és arckoponya sérülések történnek. Ugyancsak a roller sajátossága, hogy a kormány kifordul, amikor az első kerék megbicsaklik, és mint egy dárda, beleszúródik a használó hasába. Ezek tompa hasi sérüléseket, végtagsérüléseket okoznak. Emellett sokan valóban nem tudják, hogy kell használni. Sokszor látni, hogy egyszerre többen utaznak az eszközön és gyakran ittasan teszik. Ebben az állapotban a reflexeink tompulnak. A védőfelszerelések használatának a teljes hiánya is számít, amire jelenleg nincs is szabályozás.

Melyek azok a védőeszközök, amik elengedhetetlenek önszerint?

A sisak, aminek két fajtája lehet. Az egyik a kobakszerű, amit jellemzően a kerékpárosok használnak, de 30-40 km/óra felett sajnos olyan sisakot kellene használni az elektromos rollere-

ken, amik a teljes arcot takarják – mint a motorosok. A kobak az arckoponyát érintő sérülésektől nem véd meg. A szájsebészek szerint sokkal több trauma műtétjük van azóta, amióta ezek az eszközök elterjedtek. Túlnyomó részben fejsérülések történnek, ezt követik a felső végtagi és a tompa hasi sérülések, majd az alsó végtagi sérülések.

Mennyire jellemző az, hogy egészen fiatalok, 10-12 évesek használják ezeket az eszközöket és szenvednek balesetet?

Abszolút jellemző. Azt hiszem, hogy 7 éves volt a legfiatalabb kislány, akit ennek kapcsán láttam el. Ő harmadikként utazott a rolleren. Pont ezt a fiatal tiné-

dzser korosztályt érintik a balesetek leginkább.

Többször említette, hogy semmilyen szabályozás nem vonatkozik ezekre a járművekre.

Nem is rejtem véka alá, a Magyar Gyermeektraumatológus Társasággal kidolgoztunk egy rendszert, ami szerint szabályoznánk ezt a mini mobilitási eszközt. Jártam az államtitkárságon is, ahol a KRESZ szabályozásról folytattam megbeszéléseket, jártam a rendőrségen is. Mivel kicsit magaménak is érzem a problémát gyermektraumatológusként, mindent megfogok tenni azért, hogy ez a szabályozás minél hamarabb életbe lépjen.

Mesélne kicsit részletesebben arról, hogy milyen terveket mutatott be?

Szerintünk a roller motorjának erőssége alapján kellene szabályozni az eszközt, ami azt jelenti, hogy meg kell határozni, milyen erősségű motortól kezdve lenne szükség alapszintű KRESZ ismeretre. Ugyanígy határoznánk meg, hogy milyen szintű védőfelszerelésre van szükség, mely eszközökkel lehet a járdán közlekedni. A maximális sebességet is meg kell szabni, akár városon belül és kívül, illetve egy minimum életkort is, ami alatt az elektromos rollerek használatát mi tiltanánk.

ISMÉT MAGYARORSZÁGON A SUPERENDURO

Talán nem túlzás azt mondani, hogy a SuperEnduro az egyik leglátványosabb és legizgalmasabb minden sport közül. A versenyzők a gyorsaságon túl a technikai tudásukkal, precizitásukkal küzdenek egymás ellen a győzelemért. A sportág az enduro, a motokrossz és a trial versenyzés izgalmas ötvözete. Az edzéseken az óra ellen kell hajtani, a futamokon pedig test-test elleni küzdelem zajlik. A versenyek során a pályák tele vannak sziklákkal, fatörzsekkel, homokcsapdákkal, sár- és víz-ágyakkal, amelyek kihívások elé állítják a pilótákat. A SuperEnduro világa gyorsan fejlődik, Magyarországon is egyre nagyobb figyelem kíséri. Az elmúlt években több hazai versenyző is kiemelkedett a nemzetközi mezőnyben.

GYŐRI JÁNOS SÁNDOR

Mitől különlegesebbek a superenduro pályák?

A superenduroban a pályák kialakítása jól mutatja a sportág bonyolultságát is. Technikai összetettségük, a különböző terepviszonyok, valamint az extrém akadályok mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a versenyek izgalmasak és egyediek legyenek. A sportág vonzereje

a pályák bonyolultságában rejlik, mivel azok ötvözik a gyorsaságot, a technikai tudást, az állóképességet és az extrém mentális jelenlétet. Az enduro résznél a versenyzőknek sziklák, fák és egyéb természetes akadályok között kell navigálniuk. A trial során a technikai tudást tesztelik, míg a motokrossz szekció a gyorsaságot.

Magyar eredmények a SuperEnduron

A külföldi versenyzők mellett a magyarok is megtalálják a helyüket a pályán. Zsigovits Norbert saját csapatával, a Ride Hard Motorsporttal a magyar endurosport jelenlegi legsikeresebb versenyzője. 2021-ben az EnduroGP Open 4S világbajnokság második, és a Superenduro junior-világbajnokság ötödik helyezettje lett. 2022-ben a superenduro-világbajnokságban nyolcadik helyezést ért el, ezért bátran kijelenthetjük, hogy

az egyik legnagyobb név lehet a sportágban.

Liszka Roland Noel szintén ígéretes magyar tehetség, akinek édesapja, Liszka Richárd szintén motorozik. Ő pár évvel korábban, 2001-ben kezdett el újra versenyezni, így nem meglepő módon fiát is hamar megfertőzte a benzingöz. Az ifjabb Liszka egy időben kézilabdázott is, de aztán a motorsportot választotta. Első versenyén rendkívül korán, a hetedik születésnapja előtt vett részt, onnantól kezdve pedig nem volt megállás.

Ők a versenyzők a nemzetközi szinten szerzett tapasztalataikkal és eredményeikkel segítik a sportág magyarországi fejlődését,

és folyamatosan új tehetségeket inspirálnak. Az ő munkájuk és kitartásuk lehetővé tette, hogy Magyarország a superenduro világában fontos szereplőjévé váljon.

A legnagyobb nemzetközi szereplők

Az ötszörös világbajnok Billy Bolt az egyik legismertebb és legsikeresebb angol pilóta. Bolt hihetetlen technikai tudásával és sebességével kiemelkedik a mezőnyből, és a versenyei mindig a legnagyobb izgalmakat hozzák. Ő az egyik olyan versenyző, aki a legnagyobb hatással van a sportág fejlődésére és népszerűsítésére.

Billy mellett olyan nevekkel is találkozhatunk a sportág nagykönyvében, mint Johnny Walker, Cody

Webb vagy Taddy Blazusiak, akik mind kulcsszereplői a superenduronak: nemcsak versenyeznek, hanem folyamatosan új technikákat fejlesztenek ki, versenyzési stratégiákat dolgoznak ki, amelyek segítik a sportág fejlődését. A legnagyobb nemzetközi versenyek, mint az X Games, a Red Bull Romaniacs vagy a Erzberg Rodeo mind lehetőséget adnak arra, hogy a világ legjobb pilótái mérközzenek meg egymással.

A 2025-ös SuperEnduro szezon új fordulói és helyszínei

A 2025-ös superenduro szezon különleges lesz, mivel új helyszín csatlakozik az eseményszorozathoz. A versenyek egy része megszokott helyszíneken – például Magyarországon mellett a közeli Lengyelországban – zajlik, de idén déli szomszédunk, Szerbia is csatlakozik a vendéglátó országok közé. Az új helyszínek folyamatosan élénkítik a versenyek dinamikáját, új kihívásokat kínálnak, nemcsak a versenyzőknek, hanem a szurkolóknak is.

A SuperEnduro magyarországi fordulóját 2019 óta rendezik meg, 2026. január 31-én, az MVM Domeban újra találkozhatunk a világ legjobb motorsportolóival. A pontos csapatfelállást még nem lehet tudni, de az biztos, hogy aki eljön, az a világ legprofibb motorosaival fog találkozni.

ÜNNEPI FILMEK, AMIK IGAZÁN A MIEINK

Az ünnepi varázslattal teli mesék, a szívet melengető romantikus történetek és az ünnepi filmek is az adventi időszak elengedhetetlen részeivé váltak. Az örök klasszikusok és a modern alkotások egyaránt elhosszabbítják a karácsony szellemét, miközben a feldíszített otthon melegéből, egy bögre pillecukros forró csoki mellett nézzük őket. Bár Magyarországon főként a külföldi ünnepi filmek uralják a képernyőt, az utóbbi években hazánkban is készültek szezonális alkotások. Ajánlunk két magyar filmet, hogy még könnyebben ráhangolódhass az ünnepekre.

DEUTSCH LEVENTE

NAGYKARÁCSONY (2021)

Arnold, a többszörösen kitüntetett tűzoltó élete váratlanul összeomlik egy balul elsült lánykérés miatt. Szerelmét elveszti, ráadásul súlyos tériszony alakul ki nála, ami jelentősen megnehezíti munkáját. A tűzoltóság vezetősége korábbi érdemeit figyelembe véve Arnoldot egy karácsonyi vásár ügyeletes tűzoltójává nevezik ki. Eleinte teljesen utálja az új feladatot: a karácsonyi hangulatot álszentnek, giccsesnek és idegesítőnek tartja. A vásárban megismerkedik a kedves tanárnővel, Eszterrel, és lassan megszereti a különös árusokat, miközben segít a gyerekek előadásában. A történet csúcspontján Arnoldnak döntenie kell, hogy a karrierjét vagy a szívét követi ezen a különleges napon, miközben rájön, hogy a karácsony, a szeretet és az új esélyek talán többet jelentenek, mint bármelyik szakmai siker.

BÚÉK (2018)

Szilveszter éjjelén egy baráti társaság egy különleges játékkal fűszerezi meg a bulit: egész este minden hívást és üzenetet nyilvánosan kezelnek, hogy mindenki lássa és hallja a másikat. Ami kezdetben ártalmatlannak tűnik, hamar hazugságok, titkok és elhallgatott kapcsolatok láncolatává válik. A felszínre kerülő igazságok próbára teszik a barátságot és a bizalmat, miközben mindenki szembesül a saját titkaival. Hazudni könnyebbnek tűnik, mint őszintének lenni, legalábbis addig, míg le nem bukik az ember. Az éjszaka végére a társaság tagjai külön utakon indulnak tovább: van, aki új reménnyel, van, aki teljes bizonytalanságban, miközben mindenki kénytelen szembesülni a saját igazságával. Annak ellenére, hogy a film szilveszteri, érzelmek robbannak és áradnak benne.

KARÁCSONYI ÉTELEK A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL

Magyarként már megszoktuk a saját szokásos karácsonyi ételeinket, de nem mindenhol halászlé, töltött káposzta és bejgli kerül az asztalra. Mit esznek karácsonykor más kultúrák a nagyvilágban?

GIGLER MIKLÓS

Dánia

Leginkább egy abba hagyhatatlan, tepertőből készült chipsre hasonlít ez a dán különlegesség, ami kapható idehaza is, és rajongói tudhatják, hogy igen finom. A disznósült ropogós bőrrel a dánok karácsonyának elmaradhatatlan eleme – ez a Flaeskesteg, amihez vajjas burgonyát, párolt vörös káposztát és vörösbormártást fogyasztanak.

Nagy-Britannia

A szigetország karácsonyi desszertje a karácsonyi puding, amit már jóval karácsony előtt elkezdnek összerakni aszalt gyümölcsökből, mandulából, rumból, zsemlemorzsából. A hagyomány szerint karácsonyig hagyják, hogy érjenek benne az ízek, és minden családtagnak kevernie kell rajta egyet, hogy szerencséje legyen. Karácsony este aztán a pudingot brandyvel leöntik, majd flambírozva tálalják.

Lengyelország

Lengyelországban a karácsonyi asztalon hagyomány szerint tizenkét fogásnak kell lennie, ez szimbolizálja a tizenkét apostolt. Az asztalra kerülő ételek a világ négy sarkát jelképezik: az erdőket a gombafélék, a mezőket a gabonák, a dombokat a gyümölcsök, a vizeket pedig a halak jelentik az asztalon. Jellemzően az első fogás a gombás tésztabatyukkal gazdagított céklaleves, valamint a húsmentes töltött káposzta. De még a mákos tészta is karácsonyi fogás a lengyeleknél, igaz, jóval gazdagabban készítik, mint mi – magokkal és mazsolával.

Ausztrália

Európai szemmel elképzelni is nehéz, hogy Ausztráliában nyárra esik a karácsony. Ennek szellemében a karácsonyi menü sem olyan ütős és nehéz ételekből áll, mint a világnak ezen a felén. Az ausztrálok gyakran rendeznek az ünnepeken grillpartit, ahol rákot, halat, tengeri herkentyűket és más húsféléket sütögetnek. A köret grillezett zöldség vagy saláta,

desszertként pedig pudingot és gyümölcsöt eszegetnek.

Chile

Nem csak Ausztráliában ünneplik nyáron a karácsonyt. Dél-Amerikában is az év melegebb időszakára esnek az ünnepek, így ezen a kontinensen is inkább a karácsonyi grillezések a megszokottak. Chilében az egész nagycsalád összegyűlik karácsonykor, és megrendezik az asadot, azaz a grillpartit. Különlegességük a kifejezetten karácsonykor fogyasztott cola de mono, azaz majomfarkok, amiben kávé, tej és cukor van.

SÖTÉT TÖRTÉNET A WICKED CSILLOGÓ KRISTÁLYDÍSZLETE MÖGÖTT

Láttad már a Wicked musicalt, vagy az azonos című kétrészes filmet? Hallottál már Óz varázslatos világáról? A közismert, habos-babos, rózsaszín mesevilág nem is állhatna távolabb attól az Óztól, amelyet Gregory Maguire rendező újraalkotott.

HORVÁTH NATÁLIA

November 21-én világszerte megjelent a Wicked című film második része a mozikban. Sokan ismerik a musicalt, amelynek filmváltozatában Ariana Grande és Cynthia Erivo életre keltik Óz világát, de ritkán esik szó Gregory Maguire „A Gonosz Nyugati Boszorkány élete és kora” című regényéről.

Maguire regénye ritka példája egy imádott gyermekmese

mögötti világ komplex, felnőtteknek szóló újraértelmezésének, hiszen a történet alapja az 1900-ban megjelent „Óz, a csodák csodája”. Az újonnan létrehozott világ sokkal árnyaltabb, erős politikai és vallási feszültségektől és erkölcsi dilemmáktól szenved. A regényben Óz egy korrump, totalitárius rendszer. Az Állatok elnyomása, a vallási felekezetek közötti konfliktusok és a Mágus propagandaállama mind politikai allegóriák. Ezek az igazságtalanságok teszik Elphabát, a könyv hőst lázadó aktivistává, majd a Gonosz Nyugati Boszorkánnyá.

Elphaba egy mély és összetett személyiség, tragikus, emberi, sokkal több, mint egy egyszerű gonosztevő. A könyv eleje a gyermekkorát mutatja be, a fájdalmat, ami mindig is körülvette őt. Születésétől kezdve elrettentette az embereket, még édesanyja is megfontolta a megölését és apja is tartózkodott tőle.

Maguire részletesen leír minden pillanatot, ami a lányt formálta, emiatt lassú a cselekmény, a nyomasztó témák pedig lehangolóvá teszik a történetet és sokakat elriaszthatnak a könyvtől. A szexualitás, a halál, a háború és a vallási fanatizmus mind a mű kulcsfontosságú témái, viszont nincsenek idealizálva a kapcsolatok, az emberi döntések, sem a politikai rendszerek. Nem egy klasszikus, cselekményközpontú regény, sokkal inkább egy érzelmileg távolságtartó

karaktertanulmány és társadalmi kritika.

Mindent összevetve, a könyv egy érett, kimért, összetett társadalmi és politikai allegória, ami gyakran kegyetlen, nyomasztó és kényelmetlen. Bár vitathatatlan, hogy lassú, letargikus és sokszor igen kellemetlen témákat dolgoz fel, szerintem egy megragadó intellektuális mű, amit érett fejvel érdemes elolvasni.

LÁSD ÁT A MÉDIÁT - LÁSS ÁT A MÉDIÁN!

6.

NAGY DIÁK

MÉDIATESZT

**TÖLTSD KI A MÉDIAISMERETI TESZTET A NAGYDIAKTESZTEK.HU
OLDALON VAGY TÖLTSD LE A NAGY DIÁK TESZTEK APPOT!**

A FŐDÍJ EGY TABLET!

WWW.FILMTESZT.HU

NAGY MAGYAR
FILMTESZT
DIÁKOKNAK

NFI

NEMZETI
FILMINTÉZET
MAGYARORSZÁG

média-hálózat
due
a diákújságíró egyesület

TÖLTSD KI A NAGY MAGYAR FILMTESZTET 2026. MÁRCIUS 1-IG

NYERJ OKOSTELEFONT,
VAGY TENGERPARTI UTAZÁST!